

Dr. Benyeda János (1945–2019)

DR. BENYEDA JÁNOS 1945. október 25-én született Kecelen, egy szőlőtermesztéssel, gazdálkodással foglalkozó család első gyermekeként. Már kisgyermekként aktívan részt vett a ház körüli munkákban, korán megismerkedett a háztáji állattartás feladataival. A vidéki lét és életforma meghatározóvá vált számára, amely felkeltette benne a vágyat az állatorvosi szakma iránt, valamint elvezetett oda, hogy a későbbiekben Mohácson telepedjen le.

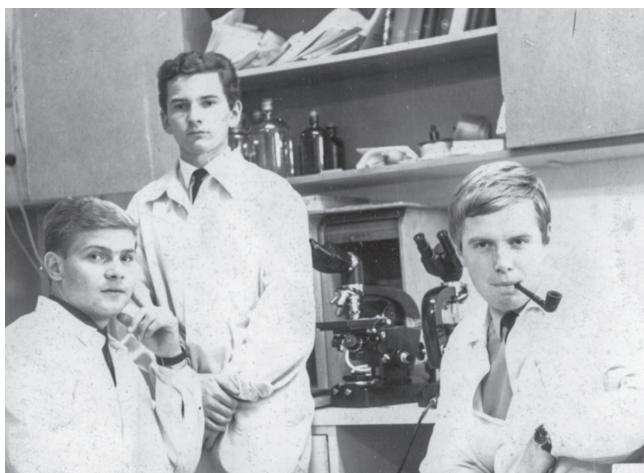
Hivatására nagyon céltudatosan készült, amit szülei erejükön felül igyekeztek támogatni. Középiskolai tanulmányait a Kiskunhalasi Mezőgazdasági Technikumban végezte. Itt állattenyésztésből országos tanulmányi versenyen első helyezést ért el, amely megkönnyítette az Állatorvostudományi Egyetemre való bejutását. Az egyetemi évek alatt diákkörösként, BELÁK SÁNDORRAL kezdtek a járványtani tanszékén virológiával foglalkozni. A vírusokkal való munka és annak szeretete meghatározóvá vált későbbi munkássága szempontjából. A diplomája megszerzése után MÉSZÁROS JÁNOS professzor meghívta a Járványtani és Mikrobiológiai Tanszékre, ahol 9 éven át oktatott és foglalkozott a sertések és a baromfi vírusos betegségeivel. Ebben az időszakban a tanszéken inspiráló szakmai környezet vette körül, ugyanakkor a nagyüzemi állattartás olyan feladatok elé állította őt, mint fiatal kutatót, amely számos szakmai sikert és eredményt hozott számára. Részt vett több új betegség, köztük a malacok vírusos hasmenése, a sertés hólyagos betegsége és a fertőző sertésbenuulás hazai felismerésében és virológiai diagnosztikai módszerének kidolgozásában. Munkatársaival sok új módszert vezettek be a hagyományos virológiai módszerekkel való vírusizolálás hatékonyságának javítása érdekében.

1971-ben kötött házasságot VARGA ÉVÁVAL, akivel az egyetemen ismerkedtek meg. Első gyermekük, KATALIN ebben az időszakban született Budapesten.

Tanszéki munkája során kereste meg DR. LÁZÁR ISTVÁN mohácsi járási főállatorvos, aki sertéseknél jelentkező tömeges hasmenéses megbetegedések kapcsán kért tőle segítséget. Ez a feladat vitte őt először Mohácsra, ahol az érintett sertésállományban jelentkező, TGE-szerű hasmenést elsőként írták le a világon. Nem sokkal később a Bólyi Mezőgazdasági Kombinát álláslehetőséget kínált neki és felelősége számára, így feladva az egyetemi és kutatóintézeti munkájukat először Bárba, majd Mohácsra

költöztek. Ekkor született további két gyermekük, ZSUZSANNA és ZSÓFIA.

DR. BENYEDA JÁNOS a baromfiüzem főállatorvosaként egy diagnosztikai laboratóriumot létesített és munkájával jelentős előrelépést értek el az ágazat teljesítményében és állategészségügyi státuszában. Számatalan takarmányozási, tartási és feldolgozási folyamatot érintő változtatást kezdeményezett, amellyel az állományok eredményességében számottevő javulást értek el.

1. KÉP. BENYEDA JÁNOS, SZENTMIKLÓSSY JÓZSEF, BELÁK SÁNDOR

A kombinátnál jelentkező állategészségügyi problémáknak próbált a tanszéki szemlélettel és intézeti kapcsolatai segítségével utánajárni és a megelőzésre megoldást találni. DR. PALYA VILMOSSAL együttműködésben részt vett számos új baromfibetegség felismerésében és a védekezési módszer kidolgozásában. Együtt dolgoztak a Gumboro-betegség megismerésében, amely ebben az időszakban kezdett jelentős mértékben terjedni a fehér tojóállományokban. A Bólyi Mezőgazdasági Kombinátban számos vizsgálatot végeztek, amellyel nagyban hozzájárultak a Gumbophyl vakcina fejlesztéséhez. A sejtzárnyos hepatitis, a duzzadt fej betegség és a J-leukózis első hazai leírása is közös munkájuk eredménye.

Feleségével tizenkét évet töltöttek a gazdaságban, majd következett a rendszerváltás, amely lehetőséget adott az önállósodásra, elképzeléseik megvalósítására. Az általuk alapított vállalkozás az országban ma is egyedülálló állategészségügyi tevékenységet

folytat és mára a térség egyik meghatározó munkáltatójává vált. Tevékenységüket 1989-ben kezdték, maguk szakmai tudásából, tapasztalatából kiindulva, és kitartó, alázatos munkával jutottak lépésről lépésre előre.

Vállalkozói munkájukat termékeny tyúktojás előkeltésével indították el, amelyet a Ceva egykori elődjének a Phylaxia Oltóanyagtermelő Zrt.-nek szállítottak be. Hamarosan állatgyógyászati vakcinák alapanyagaként szolgáló vírus és immunszérum termelésébe fogtak. Nyulakon sertéspestisvírust, embriónált tyúktojáson a baromfi-pestis vírusát, libában pedig Derzsy-betegség elleni szérumot termeltek az oltóanyagtermelő részére. Cégüket a Prophyl Állategészségügyi, Diagnosztikai, Kutató és Szolgáltató Kft.-t 1991-ben alapították. Ebben az évben nyitottak egy állatpatikát is, amely a térségben egyedülálló termékválasztékkal és diagnosztikai szolgáltatással segítette az állattartók és az állatorvosok munkáját. Időközben olyan állatkísérletes vizsgálatokat is végeztek a Phylaxia megrendelésére, amelyek az oltóanyagok minőségellenőrzése, regisztrációja, vagy kutatás-fejlesztése során váltak szükségessé.

A vakcina-alapanyagként szolgáló termékeny tojás termelésére időközben saját állományokat állítottak be és telephelyükön berendezkedtek a tojások feldolgozására és előkeltésére is.

A 90-es évek végén a Phylaxia részéről felmerült az igény arra, hogy az addig az Egyesült Államokból érkező SPF- (specific pathogen free) tojás beszállítására térségbeli termelőt találjanak. Ez egybeesett az amerikai Charles River Laboratories (CRL) európai bővítési szándékával. Az igényre, valamint a termelői és járványtani tapasztalataikra alapozva feleségével 2000-ben létrehozta első SPF-tojás-termelő telepét. Azóta a vállalat, együttműködve az amerikai Charles River Laboratories-sel, Európa egyik legfőbb SPF-tyúktojás előállítója lett. Az általuk megtermelt embriónált SPF-tyúktojásokat saját temperált szállítóeszközeivel juttatják el Európa szinte minden országába. Az SPF-tojást állatgyógyászati és humán vakcinák előállításához, továbbá diagnosztikai és kutatási célokra használják fel.

Ezzel párhuzamosan az állatkísérletes vizsgálatokban megszerzett évtizedes tapasztalatuk révén a hazai oltóanyag-kutatás és -fejlesztés legnagyobb integrált haszonállat-kísérleti telephelyét hozták létre, amely az EU-n belül is jelentős vizsgálati bázisként ismert. A cég által üzemeltetett GLP- (good laboratory practice) minősítéssel rendelkező vizsgálóhely különböző biológiai biztonsági szintű állatházakkal rendelkezik. A legmagasabb biztonsági fokozatú állatházak a BSL-3 szintű tartóhelyek, amelyekben jelentős kórokozó képességű, nagy gazda-

sági kárt okozó ágensekkel is végezhető vizsgálatok. Ehhez az ágazathoz komplex diagnosztikai laborhálozat és telepspecifikus vakcinákat termelő egység került átadásra a tavalyi év folyamán. A diagnosztikai laboratóriumokban a vizsgálatok során keletkező minták feldolgozása mellett a cég kezdeti időszakában elindított, állattartó telepek számára nyújtott, diagnosztikai szolgáltatását fejlesztik tovább.

A GMP-minősítésre is alkalmas, telepspecifikus gyártóhelyi engedéllyel rendelkező termelő laboratóriumban állítják elő azt a vakcinát, amelyet a 2000-es években kezdtek fejleszteni DR. PALYA VILMOSSAL együttműködésben a libák vérömléses bél- és vesegyulladásának megelőzésére. Az oltóanyag fejlesztése során végzett vizsgálataik, nagyban hozzájárultak a polyomavírus okozta megbetegedés kórtanának és járványtanának alaposabb megismeréséhez.

2. KÉP. BENYEDA JÁNOS

Cégük előrehaladásában nagyon nagy jelentőséget tulajdonított munkatársai szakértelmének, elhivatottságának, munkájának, amit igyekezett méltó módon elismerni. Fontos volt számára, hogy mindaz az érték, amelyet megteremtettek családi vállalkozásként, magyar tulajdonban maradjon fenn a jövő nemzedékei számára.

Pályafutása során aktívan vett részt a magyar állatorvosi kar szakmai közéleti munkájában. Két cikluson át tagja volt a Magyar Országos Állatorvos Egyesület elnökségének. 2003–2011 között a Baromfi-egészségügyi Társaság elnöke volt. Évtizedekig annak vezetőségi tagjaként tevékenykedett.

Munkássága során számos szakmai és társadalmi elismerésben részesült. Köztük a Hutyra Ferenc-emlékérem, Derzsy-díj, Mészáros János-díj, Kakuk Tibor-díj, a Magyar Baromfi Ágazatért-díj. 2016-ban megkapta Baranya-megyében az „Év üzletembere” elismerést is.

2012-ben a magyar állategészségügy fejlődése érdekében hosszú időn át végzett gyógyszerfejlesztői tevékenysége és számos tudományos publikációja elismeréseként kiérdemelte a Köztársasági Elnök által megítélt Magyar Arany Érdemkeresztet is. Szeretett városa a „Mohács Város Tisztelete Jeléül Díjat” adományozta számára, és a képviselőtestület Mohács Város Díszpolgárává választotta. Nagy várakozással készült aranydiplomájának átvételére is, de Isten akarata szerint, az ünnepi átadást már nem érthette meg. Munkásságával mindig törekedett arra, hogy a megtermelt javakkal hazája és szűkebb pátriája javát, előrehaladását szolgálja.

Kivételes üzleti és tudományos sikerei ellenére azonban elsősorban családapája volt. A hosszú és sokszor viszontagságos úton, feleségével együtt küzdöttek és haladtak előre a maguknak kitűzött célok felé. Lányait legjobb tudása szerint nevelte feleségével, támogatva őket minden igyekezetével azon az úton, amelyre léptek.

Lányai felnőtté válása után öt unokája hozott újra gyermeki örömet az életébe, akikhez rengeteg odafigyeléssel és szeretettel fordult életének utolsó, betegségtől terhes időszakában is.

A család és a munka mellett a kert, a madarak és a kultúra jelentette számára a kiteljesedést. Feleségével együtt, háza körül egy arborétumnak is beillő parkot hozott létre.

Fontos volt számára a nemzet és múltunk tisztelete is. A hazáért életüket áldozó hősök emlékére Mohácson egy kopjafát készíttetett, amely örök emléket jelent a jövő nemzedékei számára.

Betegségének első tünetei, hét évvel ezelőtt, második unokája születése előtt jelentek meg. Méltósággal és hittel a szívében vívta végig a hét év reményeit és csapásait miközben további három unokájának születését és növekedését érthette meg. Súlyos betegsége mellett nemcsak unokáira és családjára szakított időt, de fáradhatatlan lendülettel dolgozott és fejlesztette tovább életművét, támogatta munkatársait. 2019. július 11-én, életének 74. évében örök nyugalomra tért.

dr. Szabóné dr. Benyeda Zsófia